

26.9.2008

Dnro 2864/4/07

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Jouni Toivola

VIIVÄSTYS ESPOON KAUPUNGINHALLITUKSEN SELVITYKSEN ANTAMISESSA

1

KANTELU

A arvosteli eduskunnan oikeusasiamiehelle 20.9.2007 osoittamassaan kantelussa Espoon kaupunginhallituksen ja kaupunginhallituksen puheenjohtajan menettelyä Iirislahden rantaraittia koskevassa asiassa. Espoon tekninen lautakunta käsitteli rantaraittiasiaa kokouksessaan 11.4.2007 (§ 5). Kaupunginhallituksen puheenjohtaja käytti otto-oikeutta, ja asia siirtyi kaupunginhallituksen käsiteltäväksi. A:n mukaan asian ottaminen kaupunginhallituksen käsiteltäväksi tapahtui ilman perusteluja, ja hänen käsityksensä mukaan kaupunginhallitus syrjäytti asiassa 18.6.2007 tekemällään päätöksellä "lainvoimaisen asemakaavan, lainvoimaisen raittisuunnitelman ja lainvoimaisen rahoituspäätöksen".

2

KANTELUASIAN TUTKIMINEN

Pyysin kirjeelläni 4.10.2007 Espoon kaupunginhallitusta hankkimaan kantelun tutkimiseksi tarvittavat selvitykset sekä antamaan asiassa oman selvityksensä 7.12.2007 mennessä.

A lähetti oikeusasiamiehen kansliaan 4.11.2007 päivätyn kirjeen, jossa hän ilmoitti peruuttavansa kantelunsa.

Espoon kaupunginhallitus päätti kantelun johdosta annettavasta selvityksestä kokouksessaan 16.6.2008. Selvitys saapui oikeusasiamiehen kansliaan 19.6.2008 (teknisen toimen 18.6.2008 päivätty kirje).

Todettakoon tässä yhteydessä, että olen jäljempänä kohdasta 3 ilmenevällä tavalla ottanut erikseen käsiteltäväkseni kysymyksen kantelun johdosta annettavan selvityksen viipymisestä.

Kaupunginhallituksen antaman selvityksen mukaan mm. kunnanhallitus ja kunnanhallituksen puheenjohtaja voivat kuntalain 51 §:n nojalla ottaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi asian, joka on kuntalain nojalla siirretty kunnanhallituksen alaisen viranomaisen tai kunnanhallituksen jaoston toimivaltaan ja jossa asianomainen viranomainen on tehnyt päätöksen. Selvityksen mukaan laissa ei ole säännöstä, jonka mukaan otto-oikeuden käyttämiselle olisi ilmoitettava peruste.

Selvityksessä todetaan, että otto-oikeus koskee kaikkia kunnanhallituksen alaisten viranomaisten tekemiä päätöksiä lukuun ottamatta eräitä kuntalain 51 §:ssä erikseen mainittuja asioita, joita ovat mm. lain tai asetuksen mukaiset lupa-, ilmoitus-, valvonta- tai toimitusmenettelyjä koskevat asiat. Selvityksen mukaan teknisen lautakunnan rantaraittia koskevassa päätöksessä 11.4.2007, johon otto-oikeutta oli käytetty, ei ole ollut kyse asiasta, johon otto-oikeutta ei lain mukaan voisi käyttää. Selvi-

tyksen mukaan otto-oikeus koskee myös valmistelu- ja täytäntöönpanopäätöksiä ja sitä voidaan käyttää sekä laillisuus- että tarkoituksenmukaisuusperusteella. Tämän perusteella kaupunginhallitus katsoo selvityksessään, että kaupunginhallituksen puheenjohtaja on voinut käyttää otto-oikeuttaan teknisen lautakunnan päätökseen.

Kaupunginhallituksen antaman selvityksen mukaan kaupunginhallitus on asian siirrettyä kaupunginhallituksen käsiteltäväksi ottanut kantaa siihen, löytyisikö rantaraitille lirislahden rannan kohdalla vaihtoehtoinen reitti, joka kiertäisi As Oy B:n tontin mantereeseen puolelta, jolloin asemakaavan mahdollistama rannassa kulkevaa osuutta ei tarvitsisi vielä tässä vaiheessa toteuttaa.

Kaupunginhallitus katsoo, että kaupunginhallituksen päätös 18.6.2007 ei ollut ristiriidassa voimassa olevan asemakaavan kanssa, koska siinä oli kyse ainoastaan siitä, että lirislahden kohdalla osana rantaraittia olisi käytetty jo olemassa olevia, asemakaavan mukaisia puistopolkuja ja kevyen liikenteen väyliä. Kyse on siis ollut näiden väylien nimeämisestä osaksi rantaraittia, ei uusien väylien rakentamisesta. Kaupunginhallituksen mukaan päätöksellä ei ole ollut eikä ole voinutkaan olla sellaisia vaikutuksia, että meren rantaan suunniteltua asemakaavan mahdollistamaa puistopolkua ei sen johdosta olisi voitu myöhemmin rakentaa. Koska rantaraitin osaksi otettavien väylien nimeämisessä ei kaupunginhallituksen mukaan ole kyse maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta suunnitelmien hyväksymisestä, kaupunginhallituksen käsityksen mukaan myös kaupunginhallitus on voinut ottaa kantaa siihen, mitä olemassa olevia polkuja ja väyliä rantaraitiksi nimetyssä ulkoilureitissä hyödynnetään.

Kaupunginhallituksen selvityksestä ilmenee lisäksi, että kaupunginhallitus teki rantaraittiasiansa uuden päätöksen 29.10.2007. Kun rantaraitille oli etsitty uutta linjausta edellä mainitun päätöksen sekä valtuuston 10.9.2007 tekemän päätöksen edellyttämällä tavalla yhteistyössä asianomaisten asunto-osakeyhtiöiden kanssa, kaupunginhallitus totesi päätöksessään 29.10.2007, että yhteisymmärrystä valtuuston päätöksen täyttävästä ratkaisusta ei yhtiöiden kanssa ollut saavutettu, sekä päätti, että rantaraitti toteutetaan voimassa olevan asemakaavan mukaista linjausta noudattaen talojen ja rannan väliin kaupungin omistamalle puistoalueelle.

Kaupunginhallituksen selvityksen mukana toimitetusta asiakirjasta (kaupungille tiedoksi saapunut Helsingin hallinto-oikeuden päätös 11.6.2008 no 08/0563/5) ilmenee, että As Oy B teki viimeksi mainittua kaupunginhallituksen päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen, jonka kaupunginhallitus jätti tutkimatta päätöksellään 18.12.2007. Asuntoyhtiö valitti tutkimattajättämispäätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus kumosi ja palautti asian kaupunginhallitukselle uudelleen käsiteltäväksi päätöksellään 11.6.2008. Kaupungin internet-sivuilta ilmenevien tietojen mukaan (kaupunginhallituksen pöytäkirja 11.8.2008 § 21) kaupunki on valittanut tästä Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Edellä esitetyn johdosta totean seuraavan.

Kaupunginhallitus on 29.10.2007 tekemällään päätöksellä päättänyt, että rantaraitti toteutetaan voimassa olevan asemakaavan mukaista linjausta noudattaen. Rantaraitin linjaus ei kyseisen päätöksen mukaan siten enää poikkeaisi kantelussa arvostellulla tavalla asemakaavasta. Toisaalta 29.10.2007 tehtyä kaupunginhallituksen päätöstä koskeva valitusasia on vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Kantelussa esitettyyn väitteeseen asemakaavan ja raittisuunnitelman "syrjäyttämisestä" kaupunginhallituksen aiemmalla päätöksellä näyttäisi liittyvän kaupungin toimielinten toimivaltasuhteita koskevia kysymyksiä. Vastaavat toimivaltakysymykset saattavat rantaraittiasian jatkokäsittelyssä ainakin joiltakin osin vielä tulla viime kädessä hallintotuomioistuimen ratkaistavaksi. Oikeusasiamiehen toiminnassa noudatetun käytännön mukaan oikeusasiamies ei yleensä puutu asiaan, joka on vielä vireillä tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

A on peruuttanut kantelunsa. Tämän vuoksi kanteluasian käsittely on rauennut. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen minulla ei ainakaan tässä vaiheessa ole aihetta tutkia kantelussa tarkoitettua menettelyä myöskään omasta aloitteestani.

3

KAUPUNGINHALLITUKSEN SELVITYKSEN VIIVÄSTYMINEN

Kuten edeltä kohdasta 2 ilmenee, pyysin kirjeelläni 4.10.2007 Espoon kaupunginhallitusta hankkimaan kantelun tutkimiseksi tarvittavat selvitykset sekä antamaan oman selvityksensä kantelun johdosta. Pyysin lähettämään selvitykset ja palauttamaan asiakirjat 7.12.2007 mennessä.

Espoon kaupunginhallitukselta ei määräaikaan mennessä tullut pyytämäni selvitystä. Tämän kanteluasian esittelijä oli viipymisen johdosta puhelimitse yhteydessä Espoon kaupungin kehittämisjohtajaan C:hen. Tuolloin kävi ilmi, että kaupungin hallinnossa oli ollut epätietoisuutta siitä, tarvitaanko kaupungin selvitystä kantelun johdosta, kun kantelija oli peruuttanut kantelunsa. Vuodenvaihteen 2007–2008 aikaan käydyssä puhelinkeskustelussa esittelijä ilmoitti C:lle, että kaupunginhallituksen selvitys edelleenkin tarvitaan mm. kantelussa tarkoitettujen asian jatkokäsittelyn tarpeen arvioimiseksi.

Koska Espoon kaupunginhallitukselta ei tullut selvitystä tammikuun 2008 aikana, kanteluasian esittelijä oli puhelimitse yhteydessä lakimies D:hen 5.2.2008. Kun selvitystä ei edelleenkaan kuulunut, esittelijä oli yhteydessä C:hen 1.4.2008. Häneltä saadun tiedon mukaan asia oli tulossa kaupunginhallituksen käsittelyyn. Sen jälkeen asian esittelijä lähetti C:lle sähköpostiviestin 29.4.2008, jossa hän kiirehti selvityksen toimittamista. Tästä huolimatta kaupunginhallituksen selvitystä ei tullut toukokuun 2008 kuluessakaan.

Sen jälkeen pyysin 29.5.2008 päivätyllä kirjeellä Espoon kaupunginhallitusta toimittamaan minulle edellä tarkoitettujen selvityksien ja palauttamaan kanteluasiakirjat viimeistään 30.6.2008. Samalla pyysin ilmoittamaan, mistä syystä selvityksen antaminen oli viivästynyt.

Kaupunginhallitukselle lähettämässäni kirjeessä totesin kanteluasioiden käsittelyssä noudatettavista periaatteista, että jos kantelija peruuttaa oikeusasiamiehelle tekemänsä kantelun, tämä ei välttämättä merkitse kantelun kohteena olevan menettelyn tukinnan raukeamista. On mahdollista, että asian tutkimista jatketaan kantelun peruuttamisesta huolimatta oikeusasiamiehen (apulaisoikeusasiamiehen) omasta aloitteesta, mikäli tähän harkitaan olevan aihetta.

Espoon kaupunginhallitus päätti kantelun johdosta annettavasta selvityksestä kokouksessaan 16.6.2008. Selvitys saapui oikeusasiamiehen kansliaan 19.6.2008. Selvityksen mukaan selvityksen viivästymisen syynä oli työruuhka.

Tämän johdosta totean seuraavan.

Perustuslain 111 §:n mukaan oikeusasiamiehellä on oikeus saada viranomaisilta ja muilta julkista tehtävää hoitavilta laillisuusvalvontaansa varten tarvitsemansa tiedot.

Pyytäessään viranomaiselta selvitystä kantelun johdosta oikeusasiamies asettaa selvityksen antamiselle määräajan. Määräaika on tavallisesti neljästä viikosta kahteen kuukauteen. Jos viranomaisen selvityspyynnön saatuaan havaitsee, ettei selvitystä jostain syystä näyttäisi olevan mahdollista toimittaa määräajassa, viranomaisen asiana on ottaa yhteyttä oikeusasiamiehen kansliaan ja tiedustella mahdollisuutta saada määräaikaan pidennystä. Useimmiten määräaika voidaan pidentää.

Tässä tapauksessa määräaika selvityksen antamiselle oli noin kaksi kuukautta. Espoon kaupungista ei otettu yhteyttä ennen määräajan päättymistä määräajan pidentämiseksi. Tähän on saattanut vaikuttaa tieto kantelun peruuttamisesta ja siihen liittynyt väärinkäsitys, että selvitystä ei enää tarvittaisi.

Selvityksen antaminen viivästyi kuitenkin vielä useilla kuukausilla sen jälkeenkin, kun oikeusasiamiehen kansliasta oli otettu yhteyttä kaupunkiin ja oikaistu mahdollinen väärinkäsitys. Kaupunginhallituksen selvityksessä mainittu "työruuhka" ei myöskään ole hyväksyttävä syy oikeusasiamiehelle annettavan selvityksen näin pitkään viipymiseen.

4

TOIMENPITEET

Edellä kohdassa 3 esitetyn perusteella huomautan Espoon kaupunginhallitusta selvityksen antamisen viivästyisestä. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä vastauksestani Espoon kaupunginhallitukselle.